

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

3 юни 2008 година^{*}

По дело C-308/06

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Обединеното кралство) с акт от 4 юли 2006 г., постъпил в Съда на 14 юли 2006 г., в рамките на производство по дело

The Queen, по искане на:

International Association of Independent Tanker Owners (Intertanko),

International Association of Dry Cargo Shipowners (Intercargo),

Greek Shipping Co-operation Committee,

Lloyd's Register,

^{*} Език на производството: английски.

International Salvage Union

срещу

The Secretary of State for Transport,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н P. Jann, г-н C. W. A. Timmermans, г-н A. Rosas, г-н K. Lenaerts, г-н L. Bay Larsen, председатели на състави, г-н K. Schiemann, г-н J. Makarczyk, г-н P. Küris, г-н J. Malenovský (докладчик), г-н A. Ó Caoimh, г-жа P. Lindh и г-н J.-C. Bonichot, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор, и г-жа C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 25 септември 2007 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за International Association of Independent Tanker Owners (Intertanko), International Association of Dry Cargo Shipowners (Intercargo), Greek Shipping

Co-operation Committee, Lloyd's Register и International Salvage Union, от г-н C. Greenwood, QC, и г-н H. Mercer, barrister,

- за правителството на Обединеното кралство, от г-жа C. Gibbs, в качеството на представител, подпомагана от г-н C. Lewis и г-н S. Wordsworth, barristers,
- за датското правителство, от г-н J. Bering Liisberg и г-жа B. Weis Fogh, в качеството на представители,
- за естонското правителство, от г-н L. Uibo, в качеството на представител,
- за гръцкото правителство, от г-жа A. Samoni-Rantou, г-жа S. Chala и г-н G. Karipsiadis, в качеството на представители,
- за испанското правителство, от г-н M. Sampol Pucurull, в качеството на представител,
- за френското правителство, от г-н G. de Bergues, г-н L. Butel и г-жа C. Jurgensen, в качеството на представители,
- за италианското правителство, от г-н I. M. Braguglia, в качеството на представител, подпомаган от г-н P. Gentili, avvocato dello Stato,

- за кипърското правителство, от г-н D. Lysandrou и г-жа N. Charalampidou, в качеството на представители,

- за малтийското правителство, от г-н S. Camilleri, в качеството на представител,

- за шведското правителство, от г-жа K. Wistrand и г-жа A. Falk, в качеството на представители,

- за Европейския парламент, от г-жа M. Gómez-Leal и г-н J. Rodrigues, в качеството на представители,

- за Съвета на Европейския съюз, от г-жа E. Karlsson и г-н E. Chaboureau, в качеството на представители,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н K. Simonsson, г-н H. Ringbom и г-н F. Hoffmeister, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 20 ноември 2007 г.,

ПОСТАНОВИ НАСТОЯЩОТО

Решение

- ¹ Преюдициалното запитване се отнася до действителността на членове 4 и 5 от Директива 2005/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 година относно замърсяване от кораби и налагане на санкции при нарушения (ОВ L 255, стр. 11, и поправки, ОВ L 33, 2006 г., стр. 87 и ОВ L 105, 2006 г., стр. 65; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 15, стр. 158).
- ² Запитването е направено в рамките на спор между International Association of Independent Tanker Owners (Intertanko), International Association of Dry Cargo Shipowners (Intercargo), Greek Shipping Co-operation Committee, Lloyd's Register и International Salvage Union, от една страна, и Secretary of State for Transport (министерство на транспорта), от друга страна, относно прилагането на Директива 2005/35.

Правна уредба

Международно право

- 3 Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право, подписана на 10 декември 1982 г. в Монтего Бей (наричана по-нататък „Конвенцията от Монтего Бей“), влиза в сила на 16 ноември 1994 г. Тя е одобрена от името на Европейската общност с Решение 98/392/ЕО на Съвета от 23 март 1998 година (ОВ L 179, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 4, том 4, стр. 103).
- 4 Член 2 от Конвенцията от Монтего Бей урежда правния режим на териториалното море по следния начин:

„1. Суверенитетът на крайбрежната държава се разпростира отвъд нейната сухоземна територия и вътрешните ѝ води, а за архипелажните държави и архипелажните им води — върху прилежаща морска ивица, наречена териториално море.

[...]

3. Суверенитетът над териториалното море се осъществява, като се спазват разпоредбите на тази конвенция [от Монтего Бей] и другите норми на международното право.“

5 Съгласно член 17 от тази конвенция:

„Корабите на всички държави, както крайбрежни, така и без излаз на море, се ползват от правото на мирно преминаване през териториалното море при условие че се спазва тази конвенция [от Монтего Бей].“

6 Член 34 от посочената конвенция пояснява правния режим на водите, образувачи проливи, използвани за международното корабоплаване, както следва:

„1. Режимът за преминаване през проливи, използвани за международно корабоплаване, установен в тази част, не засяга в други отношения правния статут на водите, образувачи такива проливи, или упражняването от държавите, граничещи с проливите, на техния суверенитет или юрисдикция върху такива води и върху въздушното им пространство, морското дъно и неговите недра.

2. Суверенитетът или юрисдикцията на държавите, граничещи с проливите, се упражнява, като се спазват разпоредбите на тази част и другите норми на международното право.“

7 Член 42 от Конвенцията от Монтего Бей гласи:

„1. При условие, че се спазват разпоредбите на този раздел, държавите, граничещи с проливи, могат да приемат закони и подзаконови актове, отнасящи се до транзитното преминаване през пролива, във връзка с всички или всеки от следните въпроси:

[...]

- b) предотвратяването, ограничаването и контролирането на замърсяването чрез въвеждането на приложими международни правила и норми относно изхвърлянето на нефт, нефтени отпадъци и други отровни вещества в пролива;

[...]“

- 8 Част пета от конвенцията предвижда особен правен режим за изключителната икономическа зона.

- 9 Включеният в тази част член 56, параграф 1 от посочената конвенция гласи:

„1. В изключителната икономическа зона крайбрежната държава има:

- a) суверенни права за промишлено проучване и експлоатация, съхраняване и стопанисване на природните ресурси — живи и неживи, намиращи се на морското дъно, в неговите недра и в покриващите го води, както и по отношение на други дейности за икономическо разработване и експлоатация на зоната, като получаване на енергия чрез използване на водата, теченията и ветровете;

[...]“

10 Член 58, параграф 1 от същата конвенция предвижда:

„В изключителната икономическа зона всички държави, както крайбрежни, така и без излаз на море, се ползват при условията на съответните разпоредби на тази конвенция [от Монтего Бей], от посочените в член 87 свободи на корабоплаване и прелитане, полагане на подводни кабели и тръбопроводи и от други международно правомерни начини за използване на морето, отнасящи се до тези свободи, като тези, които са свързани с експлоатацията на кораби, въздухоплавателни средства и подводни кабели и тръбопроводи, и съвместими с другите разпоредби на тази конвенция [от Монтего Бей].“

11 Съгласно член 79, параграф 1 от Конвенцията от Монтего Бей:

„Всички държави имат право да полагат подводни кабели и тръбопроводи върху континенталния шелф съгласно разпоредбите на този член.“

12 Съгласно член 89 от Конвенцията:

„Никоя държава не може правомерно да претендира за подчиняване на която и да е част от откритото море на своя суверенитет.“

13 Член 90 от посочената конвенция гласи:

„Всяка държава, била тя крайбрежна или без излаз на море, има право да извършва корабоплаване в открито море с кораби под нейно знаме.“

14 Член 116 от Конвенцията от Монтего Бей предвижда:

„Всички държави имат право техните граждани да се занимават с риболов в откритото море [...]“.

15 Част дванадесета от Конвенцията е посветена на защитата и опазването на морската среда.

16 Включеният в тази част дванадесета от посочената конвенция член 211 гласи:

„1. Държавите, действайки чрез компетентна международна организация или световна дипломатическа конференция, установяват международни норми и стандарти за предотвратяване, намаляване и запазване под контрол замърсяването на морската среда от плавателни съдове и съдействат за приемането, по същия начин, където е уместно, на системата от плавателни пътища с цел свеждането до минимум на заплахата от аварии, които могат да предизвикат замърсяване на морската среда, включително и крайбрежието, и да засегнат по този начин свързаните с това интереси на крайбрежните държави. Тези норми и стандарти по същия начин, в зависимост от нуждите, периодично се преразглеждат.

2. Държавите приемат закони и правила за предотвратяване, намаляване и запазване под контрол замърсяването на морската среда от плавателни съдове, плаващи под техен флаг или регистрирани в тях. Тези закони и правила следва да бъдат не по-малко ефикасни, отколкото общоприетите международни норми и стандарти, установени посредством компетентна международна организация или обща дипломатическа конференция.

[...]

4. Крайбрежните държави в границите на териториалното си море, упражнявайки суверенитета си, могат да приемат закони и правила с цел предотвратяване, намаляване и запазване под контрол замърсяването на морската среда от чуждестранни плавателни съдове, включително и плавателните съдове, осъществяващи правото си на мирно преминаване. Тези закони и правила, в съответствие с раздел 3, част II, не трябва да пречат за мирното преминаване на чуждестранните плавателни съдове.

5. За обезпечаване изпълнението на предвиденото в раздел 6, крайбрежните държави могат да приемат по отношение на изключителната си икономическа зона закони и правила за предотвратяване, намаляване и запазване под контрол замърсяването от плавателни съдове, които да са в съответствие с общоприетите международни норми и стандарти, установени посредством компетентна международна организация или обща дипломатическа конференция, и поставящи в действие такива норми и стандарти.

[...]"

17 Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби, подписана в Лондон на 2 ноември 1973 г., допълнена с протокол от 17 февруари 1978 г. (наричана по-нататък „Конвенция Marpol 73/78“), въвежда правила за борба срещу замърсяването на морската среда

18 Правилата относно предотвратяването на замърсяването с нефт са включени в приложение I към Конвенция Marpol 73/78.

19 Съгласно правило 9 от това приложение, под условие на разпоредбите на правила 10 и 11 от посоченото приложение и на параграф 2 от правило 9, всяко изхвърляне в морето на нефт или нефтени смеси от кораби, за които се прилага настоящото приложение, е забранено, освен ако не са спазени определени изчерпателно изброени условия.

20 Правило 10 от посоченото приложение I предвижда методи за предотвратяване на нефтено замърсяване от кораби, които работят в специални пространства.

21 Съгласно правило 11 от същото приложение, озаглавено „Изключения“:

„Правила 9 и 10 от настоящото приложение не се прилагат при:

- a) изхвърляне в морето на нефт или нефтена смес, необходими за целите на осигуряване на безопасността на кораба или за спасяване на живот в морето; или
- b) изхвърляне в морето на нефт или нефтена смес в резултат на повреда на кораба или неговото оборудване:
 - i) при условие че са взети всички разумни предпазни мерки след настъпването на повредата или след откриването на изхвърлянето с цел предотвратяване или намаляване до минимум на изхвърлянето; и
 - ii) с изключение на случаите, когато собственикът или капитанът на кораба е действал с намерението да причини повреда или неразумно и със съзнанието, че може да причини повреда; или
- c) изхвърлянето в морето на вещества, съдържащи нефт, одобрени от администрацията (на държавата, под чийто флаг плава), когато са използвани за целите на бойни инциденти със специфично замърсяване, с оглед намаляване до минимум щетата от замърсяване. Всяко такова изхвърляне е

предмет на одобрение от всяко едно правителство, под чиято юрисдикция се очаква, че ще се извърши изхвърлянето.“

22 Правилата относно предотвратяване на замърсяването от вредни течни вещества са включени в приложение II към Конвенция Marpol 73/78.

23 Правило 5 от това приложение забранява изхвърлянето в морето на веществата, визирани в споменатото приложение, освен ако не са спазени определени изчерпателно изброени условия. Правило 6, букви а)—с) от същото приложение възпроизвежда с аналогични формулировки изключенията, предвидени от правило 11, букви а)—с) от приложение I към Конвенция Marpol 73/78.

Общностно право

24 Съгласно член 3, параграф 1 от Директива 2005/35:

„1. Настоящата директива се прилага съгласно международното право към изхвърляне на замърсяващи вещества във:

а) вътрешните води, включително пристанища на държава-членка, към които е приложим режимът на Marpol;

б) териториалните морски води на държава-членка;

в) проливи, използвани за международна навигация (другаде в текста: „международно корабоплаване“), предмет на режима за транзитно преминаване, както е определен в част III, раздел 2 от Конвенцията на ООН по морско право от 1982 г., до степеня, до която една държава-членка упражнява юрисдикция над такива проливи;

г) изключителната икономическа зона или еквивалентна зона на държава-членка, създадена съгласно международното право; и

д) открито море.“

25 Член 4 от Директивата гласи:

„Държавите-членки обезпечават, че изхвърлянето на замърсяващи вещества от корабите в кое да е от пространствата по член 3, параграф 1 се счита за нарушение, ако е извършено преднамерено [да се чете: „умишлено“], по небрежност [да се чете: „поради самонадеяност“] или поради сериозна небрежност [да се чете: „поради груба небрежност“]. Тези нарушения се считат за криминални престъпления [да се чете: „се считат за престъпления“] поради и при обстоятелствата, предвидени в Рамково решение 2005/667/ПВР, допълващо настоящата директива.“

26 Съгласно член 5 от Директива 2005/35:

„1. Изхвърлянето на замърсяващи вещества в кое да е от пространствата по член 3, параграф 1 не се счита за нарушение, ако удовлетворява условията, дадени в приложение I, правила 9, 10, правило 11, буква а) или правило 11, буква с), или в приложение II, правило 5, правило 6, буква а) или правило 6, буква с) към [Конвенция] Marpol 73/78.

2. Изхвърлянето на замърсяващи вещества в кое да е от пространствата по член 3, параграф 1, букви в), г) и д) не се счита за нарушение от собственика, капитана или екипажа, когато се действа на отговорност на капитана, ако удовлетворява условията, дадени в приложение I, правило 11, буква в) или в приложение II, правило 6, буква в) към [Конвенция] Marpol 73/78.“

27 Съгласно член 8 от Директива 2005/35:

„1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че нарушенията по смисъла на член 4 са предмет на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции, които могат да включват наказателни или административни санкции.

2. Всяка държава-членка предприема мерките, необходими за да гарантира, че санкциите по параграф 1 се прилагат към всяко лице, признато за отговорно за нарушение по смисъла на член 4.“

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

28 Жалбоподателите в главното производство са група организации в сектора на морския транспорт, представляваща съществена част от последния. Те подават пред препращащата юрисдикция жалба за проверка на законосъобразността („judicial review“) на прилагането на Директива 2005/35.

С акт от 4 юли 2006 г. High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) По отношение на проливите, използвани за международно корабоплаване, изключителната икономическа зона или еквивалентната зона на държава-членка и откритото море, недействителен ли е член 5, параграф 2 от [Директива 2005/35], доколкото ограничава изключенията, посочени в правило 11, буква б) от приложение I и в правило 6, буква б) от приложение II от [Конвенция] Marpol 73/78, до собствениците, капитаните или членовете на екипажа?
- 2) По отношение на териториалните морски води на държава-членка:
 - а) недействителен ли е член 4 от Директива [2005/35], доколкото изисква от държавите-членки да считат грубата небрежност за критерий за отговорността за изхвърляне на замърсяващи вещества, и/или
 - б) недействителен ли е член 5, параграф 1 от Директива [2005/35], доколкото изключва приложението на изключенията, посочени в правило 11, буква б) от приложение I и в правило 6, буква б) от приложение II към [Конвенция] Marpol 73/78?
- 3) Зачита ли член 4 от Директива [2005/35], изискващ от държавите-членки да приемат национални мерки, които включват като критерий за отговорност грубата небрежност и санкционират изхвърлянията в териториалните морски води, правото на мирно преминаване, предвидено от Конвенцията [от Монтего Бей], и евентуално, недействителен ли е член 4 в това отношение?

- 4) Зачита ли употребата на израза „груба небрежност“ в член 4 от Директива [2005/35] принципа на правната сигурност, и евентуално, недействителен ли е член 4 в това отношение?“

По допустимостта

30 Френското правителство поставя въпроса за допустимостта на преюдициалното запитване, тъй като според него препращащата юрисдикция не е изложила обстоятелствата, при които е сезирана. За разлика от дела като *British American Tobacco (Investments)* и *Imperial Tobacco* (C-491/01, Recueil, стр. I-11453), приключило с Решение от 10 декември 2002 г., посоченото запитване не указвало, че жалбоподателите в главното производство са възнамерявали да подадат жалба за оспорване на транспонирането на Директива 2005/35 от Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия.

31 В това отношение следва да се припомни, че когато пред национална юрисдикция се повдига въпрос относно действителността на акт, приет от институциите на Европейската общност, тази юрисдикция трябва да прецени дали за постановяване на нейното решение е необходимо решение в тази връзка и в резултат да поиска от Съда да се произнесе по този въпрос. Следователно щом въпросите на националния съд се отнасят до действителността на общностна норма, Съдът принципно е длъжен да се произнесе (Решение по дело *British American Tobacco (Investments)* и *Imperial Tobacco*, посочено по-горе, точка 34, както и цитираната съдебна практика).

32 Съдът може да откаже да се произнесе по зададен от национална юрисдикция преюдициален въпрос единствено когато е съвсем очевидно, че поисканото от националната юрисдикция тълкуване или преценка на действителността на дадено общностно правило няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство или когато проблемът е от хипотетично естество (Решение по дело *British American Tobacco (Investments)* и *Imperial Tobacco*, посочено по-горе, точка 35, както и цитираната съдебна практика).

- 33 В конкретния случай от акта за препращане е видно, че жалбоподателите в главното производство са подали пред High Court of Justice жалба за проверка на законосъобразността, насочена към оспорване на транспонирането на Директива 2005/35 в Обединеното кралство, както и че могат да подадат подобна жалба, дори ако към датата на подаването ѝ срокът, предвиден за транспониране на Директивата, все още не е изтекъл и за транспонирането ѝ не са приети никакви национални мерки.
- 34 Освен това пред Съда не се оспорва релевантността на поставените въпроси за разрешаването на спора в главното производство, тъй като приемането на национални мерки за транспониране на директива в правния ред на Обединеното кралство може да зависи от условието тази директива да е действителна (вж. Решение по дело British American Tobacco (Investments) и Imperial Tobacco, посочено по-горе, точка 37).
- 35 Следователно не е съвсем очевидно, че поисканата от националната юрисдикция преценка на действителността на Директива 2005/35 няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство или засяга проблем от хипотетично естество.

По преюдициалните въпроси

По въпроси от първи до трети

- 36 Със своите въпроси от първи до трети препращащата юрисдикция иска по същество от Съда да прецени действителността на членове 4 и 5 от Директива 2005/35 с оглед на правило 9 и правило 11, буква b) от приложение I към Конвенция Marpol 73/78, 5 и на правило 6, буква b) от приложение II към тази

конвенция, както и с оглед на разпоредбите на Конвенцията от Монтего Бей, които уточняват условията за упражняване от крайбрежните държави на определени техни права в различни морски зони.

37 Жалбоподателите в главното производство, а също така и гръцкото, кипърското и малтийското правителство, поддържат, че в много отношения членове 4 и 5 от Директива 2005/35 не зачитат нито Конвенция Marpol 73/78, нито Конвенцията от Монтего Бей. По-специално, предвиждайки отговорност за груба небрежност, тези членове въвеждали по-строг режим на отговорност за инцидентни изхвърляния в сравнение с предвидения в член 4 от Конвенция Marpol 73/78 във връзка с правило 9 и правило 11, буква b) от приложение I към тази конвенция, както и с правило 5 и правило 6, буква b) от приложение II към нея.

38 В това отношение жалбоподателите в главното производство и горепосочените правителства изхождат от идеята, че законосъобразността на Директива 2005/35 може да се преценява с оглед на Конвенцията от Монтего Бей, като се има предвид, че тъй като Общността е страна по тази конвенция, последната е неразделна част от общностния правен ред.

39 Според тях законосъобразността на посочената директива може да се прецени и с оглед на Конвенция Marpol 73/78. Всъщност Конвенцията от Монтего Бей определяла докъде се простира компетентността на договарящите страни във връзка с действията им в открито море, в изключителната икономическа зона и в международните проливи. Така Общността не била компетентна да приема правна уредба, прилагаща се към изхвърлянията от кораби, които не плават под знамето на държава-членка, освен доколкото Конвенцията от Монтего Бей признава на Общността правото да приема подобна уредба. Съгласно посочената конвенция обаче договарящите страни били компетентни единствено да приемат уредба, прилагаща международните норми и стандарти в подобни зони, тоест в случая разпоредбите на Конвенция Marpol 73/78. Тази компетентност в открито море била указана в член 211, параграфи 1 и 2 от Конвенцията от Монтего Бей, в международните проливи — в член 42, параграф 1, буква b) и член 45 от тази конвенция, а в изключителната икономическа зона — в член 211, параграф 5 от нея. По силата на член 2, параграф 3 от Конвенцията от Монтего Бей същото се отнасяло и за териториалните морски води.

40 Жалбоподателите в главното производство добавят, че законосъобразността на Директива 2005/35 трябвало да се преценява и с оглед на Конвенция Магпол 73/78, като едно от съображенията им е, че общностният законодател възнамерявал да транспонира последната в общностното право посредством тази директива.

41 Освен това областта на морския транспорт била област, в която Общността играела ролята на регулатор на изпълнението на международните задължения на държавите-членки. Положението било аналогично на положението, съществувало при действието на Общото споразумение по митата и търговията от 30 октомври 1947 г. (наричано по-нататък „ГАТТ от 1947 г.“) преди приемането на Споразумението за създаване на Световната търговска организация, при което Общността, без да е страна по първото споразумение, поема задълженията на държавите-членки чрез своята дейност в рамките на общата търговска политика. По този начин областите, попадащи в обхвата на ГАТТ от 1947 г., се включват в компетентността на Общността, вследствие на което тя е обвързана от разпоредбите на това споразумение.

Съображения на Съда

42 От член 300, параграф 7 ЕО следва, че институциите на Общността са обвързани от сключените от нея споразумения и следователно тези споразумения се ползват с предимство пред актовете на вторичното общностно право (вж. в този смисъл Решение от 10 септември 1996 г. по дело Комисия/Германия, C-61/94, Recueil, стр. I-3989, точка 52 и Решение от 12 януари 2006 г. по дело Algemene Scheeps Agentuur Dordrecht, C-311/04, Recueil, стр. I-609, точка 25).

43 От това следва, че несъвместимостта на акт от вторичното общностно право с подобни норми на международното право може да засегне неговата действителност. Така когато тази недействителност се изтъква пред национална юрисдикция, Съдът проверява на основание член 234 ЕО действителността на

съответния общностен акт предвид всички норми на международното право, като трябва да са спазени две условия.

44 На първо място, Общността трябва да бъде обвързана от тези норми (вж. Решение от 12 декември 1972 г. по дело *International Fruit Company* и др., 21/72—24/72, *Recueil*, стр. 1219, точка 7).

45 На второ място, Съдът може да разгледа действителността на общностна уредба с оглед на международен договор единствено когато естеството и структурата му допускат подобно разглеждане и когато освен това неговите разпоредби, предвид тяхното съдържание, изглеждат безусловни и достатъчно точни (вж. в този смисъл по-специално Решение от 10 януари 2006 г. по дело *IATA и ELFAA*, C-344/04, *Recueil*, стр. I-403, точка 39).

46 Следователно трябва да се провери дали по отношение на Конвенция *Marpol* 73/78 и Конвенцията от Монтего Бей тези две условия са изпълнени.

47 На първо място, що се отнася до Конвенция *Marpol* 73/78, в самото начало следва да се отбележи, че Общността не е договаряща страна по нея.

48 Освен това, както Съдът вече е приел, не изглежда, че по силата на Договора за ЕО Общността е поела правомощията, упражнявани по-рано от държавите-членки в областта на приложение на Конвенция *Marpol* 73/78, нито че поради това нейните разпоредби водят до обвързване на Общността (Решение от 14 юли 1994 г. по дело *Peralta*, C-379/92, *Recueil*, стр. I-3453, точка 16). Следователно в това отношение Конвенция *Marpol* 73/78 се отличава от ГАТТ от 1947 г., в рамките на което Общността постепенно поема правомощия, упражнявани по-рано от държавите-членки, което води до обвързването ѝ със задълженията, произтичащи от това споразумение (вж. в този смисъл по-специално Решение по дело *International Fruit Company* и др., посочено по-горе, точки 10—18). Следователно тази съдебна практика относно ГАТТ от 1947 г. не може да се приложи към Конвенция *Marpol* 73/78.

- 49 Вярно е, че всички държави —членки на Общността, са договарящи страни по Конвенция Marpol 73/78. Въпреки това при липса на пълно прехвърляне на упражняваните преди това от държавите-членки правомощия от тях на Общността последната не може да бъде обвързана от правилата на конвенцията, които самата тя не е одобрила, единствено поради факта че всички нейни държави са договарящи страни по Конвенция Marpol 73/78.
- 50 След като Общността не е обвързана от Конвенция Marpol 73/78, обстоятелството, че Директива 2005/35 цели да включи някои норми на последната в общностното право, само по себе си също не е достатъчно, за да може Съдът да упражни контрол за законосъобразността на тази директива с оглед на споменатата конвенция.
- 51 Разбира се, както следва от установената съдебна практика, правомощията на Общността трябва да се упражняват при спазване на международното право, включително разпоредбите на международните конвенции, доколкото те кодифицират обичайни норми, установени от общото международно право (вж. в този смисъл Решение от 24 ноември 1992 г. по дело Poulsen и Diva Navigation, C-286/90, Recueil, стр. I-6019, точки 9 и 10, Решение от 24 ноември 1993 г. по дело Mondiet, C-405/92, Recueil, стр. I-6133, точки 13—15 и Решение от 16 юни 1998 г. по дело Racke, C-162/96, Recueil, стр. I-3655, точка 45). Правило 9 и правило 11, буква b) от приложение I към Конвенция Marpol 73/78 и правило 5 и правило 6, буква b) от приложение II към тази конвенция обаче не изглеждат израз на обичайни правила, установени от общото международно право.
- 52 При тези обстоятелства трябва да се установи, че действителността на Директива 2003/35 не може да се прецени с оглед на Конвенция Marpol 73/78, макар държавите-членки да са обвързани от последната. Това обстоятелство обаче може да породии последици по отношение на тълкуването, от една страна, на Конвенцията от Монтего Бей, а от друга — на разпоредбите на вторичното право, които попадат в приложното поле на Конвенция Marpol 73/78. Всъщност предвид обичайния принцип за добросъвестност, който е част от общото международно право, и член 10 ЕО, Съдът е компетентен да даде тълкуване на тези разпоредби, вземайки предвид Конвенция Marpol 73/78.

- 53 На второ място, що се отнася до Конвенцията от Монтего Бей, тя е подписана от Общността и одобрена с Решение 98/392, вследствие на което обвързва Общността, като в резултат на това разпоредбите на тази конвенция са неразделна част от общностния правен ред (вж. Решение от 30 май 2006 г. по дело Комисия/Ирландия, C-459/03, Recueil, стр. I-4635, точка 82).
- 54 Трябва следователно да се провери дали естеството и структурата на Конвенцията от Монтего Бей, видни по-специално от нейните цел, преамбюл и текст, допускат проверка на действителността на общностните актове с оглед на разпоредбите на тази конвенция.
- 55 Основна цел на Конвенцията от Монтего Бей е да кодифицира, уточни и развие правилата на общото международно право относно мирното сътрудничество на международната общност при проучването, използването и експлоатацията на морските пространства.
- 56 За тази цел съгласно преамбюла на тази конвенция чрез нея договарящите страни възнамеряват да установят правен ред за моретата и океаните, който ще улесни международното корабоплаване, ще държи сметка за интересите и нуждите на цялото човечество, и по-специално за особените интереси и нужди на развиващите се страни, и ще допринесе за укрепването на мира, сигурността, сътрудничеството и приятелските отношения между всички нации.
- 57 В този контекст Конвенцията от Монтего Бей въвежда правен режим на териториалното море (членове 2—33), на водите, образуващи проливи, използвани за международното корабоплаване (членове 34—45), на архипелажните води (членове 46—54), на изключителната икономическа зона (членове 55—75), на континенталния шелф (членове 76—85) и на откритото море (членове 86—120).
- 58 За всички тези морски пространства Конвенцията цели да установи справедливо равновесие между интересите на държавите в качеството им на

крайбрежни държави и на интересите на държавите в качеството им на държави на знамето, които могат да бъдат противоречиви. В това отношение, както е видно от множество разпоредби на Конвенцията като член 2, член 33, член 34, параграф 2, член 56 или член 89, договарящите държави възнамеряват да определят материални и териториални граници на съответните си суверенни права.

59 От друга страна, частноправните субекти по принцип не се ползват от самостоятелни права и свободи по силата на Конвенцията от Монтего Бей. По-специално те разполагат със свобода на корабоплаване единствено ако установят ясна връзка между техния кораб и държава, която му предоставя националност и става държава на неговото знаме. Тази връзка трябва да се създаде в съответствие с вътрешното право на споменатата държава. Член 91 от Конвенцията пояснява в това отношение, че всяка държава установява условията за предоставяне на нейната националност на кораби, за регистрация на кораби на нейна територия и за правото да се плава под нейно знаме, като се има предвид, че между държавата и кораба трябва да съществува реална връзка. Съгласно член 92, параграф 1 от Конвенцията от Монтего Бей корабите плават под знамето само на една държава и не могат да променят своето знаме по време на плаването или на престоя в пристанище или при закотвяне, освен в случаите на действително прехвърляне на правото на собственост или на промяна на регистрацията.

60 Ако един кораб не е свързан с дадена държава, нито той, нито намиращите се на борда му лица разполагат със свобода на корабоплаване. В това отношение Конвенцията от Монтего Бей предвижда по-специално в член 110, параграф 1, че военен кораб, срещнал в открито море чуждестранен кораб, може правомерно да го подложи на оглед, ако има убедителни основания да подозира, че корабът няма националност.

61 Несъмнено от текста на някои разпоредби на Конвенцията от Монтего Бей като член 17, член 110, параграф 3, и член 111, параграф 8 изглежда, че те предоставят права на корабите. От това обаче не следва, че тези права се предоставят и на свързаните с тях частноправни субекти, тъй като международноправният статус на кораба зависи от държавата на знамето, а не от това, че корабът принадлежи на определени физически или юридически лица.

- 62 Освен това по силата на споменатата конвенция държавата на знамето трябва да вземе всички необходими мерки за осигуряване на безопасността по море, а оттам и за защита на интересите на останалите държави. Така тази държава може да носи отговорност пред останалите държави и за засягането на намиращи се под нейния суверенитет морски пространства от кораб под нейно знаме, ако това засягане е резултат от неизпълнение на задълженията на държавата на знамето.
- 63 Гореизложеният анализ не се засяга от факта, че част XI от Конвенцията от Монтего Бей приобщава физическите и юридическите лица към изследването, използването и експлоатацията на морското дъно и на неговите недра отвъд границите на националната юрисдикция, тъй като настоящото производство не се отнася до разпоредбите на посочената част XI.
- 64 При тези обстоятелства следва да се установи, че Конвенцията от Монтего Бей не въвежда норми, предназначени да се прилагат пряко и непосредствено спрямо частноправните субекти и да им предоставят права или свободи, на които последните да могат да се позоват срещу държавите, независимо от поведението на държавата на знамето на кораба.
- 65 От това следва, че естеството и структурата на Конвенцията от Монтего Бей не допускат Съдът да преценява действителността на общностен акт с оглед на последната.
- 66 Следователно на въпроси от първи до трети трябва да се отговори, че действителността на Директива 2005/35 не може да бъде преценявана:

— нито с оглед на Конвенция Marpol 73/78,

— нито с оглед на Конвенцията от Монтего Бей.

По четвъртия въпрос

⁶⁷ С този въпрос препращащата юрисдикция иска по същество да установи дали член 4 от Директива 2005/35 е недействителен, поради това че с използването на изрази „груба небрежност“ нарушава общия принцип на правната сигурност.

⁶⁸ Жалбоподателите в главното производство и гръцкото правителство считат, че член 4 от Директива 2005/35 не зачита общия принцип на правната сигурност, който изисква правна уредба да бъде ясна и точна, така че правните субекти да могат да се запознаят по недвусмислен начин със своите права и задължения. Всъщност тази разпоредба поставяла отговорността на лицата, причинили изхвърляния на замърсяващи вещества, в зависимост от критерия за груба небрежност, който не бил определен по никакъв начин в Директива 2005/35 и поради това бил неясен. Така съответните лица не могли да знаят каква е строгостта на прилаганата спрямо тях уредба.

Съображения на Съда

⁶⁹ Общият принцип на правната сигурност, който представлява основен принцип на общностното право, изисква правната уредба да бъде ясна и точна, така че правните субекти да могат да се запознаят по недвусмислен начин със своите права и задължения и да действат съобразно с тях (вж. в този смисъл Решение на Съда от 14 април 2005 г. по дело Белгия/Комисия, C-110/03, Recueil, стр. I-2801, точка 30, както и Решение по дело IATA и ELFAA, посочено по-горе, точка 68).

- 70 Освен това като задължава държавите-членки да считат някои деяния за нарушения и да ги санкционират, член 4 от Директива 2005/35, във връзка с член 8 от последната, трябва да спазва и принципа за законоустановеност на престъплението и наказанието (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), който е част от общите принципи на правото, залегнали в основата на общите конституционни традиции на държавите-членки (Решение от 3 май 2007 г. по дело *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Сборник, стр. I-3633, точка 49) и е специфичен израз на общия принцип на правната сигурност.
- 71 Принципът за законоустановеност на престъплението и наказанието изисква общностните правила ясно да определят престъпленията и налаганите за тях наказания. Това условие е изпълнено, когато от текста на приложимата разпоредба, а при нужда и чрез тълкуването ѝ от съдилищата, правният субект може да разбере за кои действия и бездействия може да носи наказателна отговорност (вж. по-специално Решение по дело *Advocaten voor de Wereld*, посочено по-горе, точка 50, както и ЕСПЧ, Решение по дело *Соёме* и др. с/у Белгия от 22 юни 2000 г., *Recueil des arrêts et décisions* 2000-VII, § 145).
- 72 Вярно е, че член 4 от Директива 2005/53, във връзка с член 8 от последната, задължава държавите-членки да санкционират изхвърлянето на замърсяващи вещества от корабите, ако е извършено „преднамерено [да се чете: „умишлено“], по небрежност [да се чете: „поради самонадеяност“] или поради сериозна небрежност [да се чете: „поради груба небрежност“]“, без обаче да определя тези понятия.
- 73 Важно е все пак на първо място да се подчертае, че тези различни понятия, и по-специално това за „грубата небрежност“, визирано с поставените въпроси, отговарят на критерии за ангажиране на отговорността, предназначени да се прилагат към неопределен брой случаи, които не могат да бъдат предварително посочени, а не към точно определени деяния, които могат да бъдат подробно описани в нормативен акт на общностното или националното право.
- 74 По-нататък, следва да се констатира, че тези понятия са изцяло включени и използвани в съответните правни системи на държавите-членки.

- 75 По-специално всички тези системи използват понятието „небрежност“, визиращо неумишлено действие или бездействие, с което отговорното лице нарушава своето задължение за полагане на грижа.
- 76 Освен това, както предвиждат множество национални правни системи, понятието за „груба“ небрежност може да се отнася единствено до тежко нарушение на подобно задължение за полагане на грижа.
- 77 При тези обстоятелства понятието „груба небрежност“ по смисъла на член 4 от Директива 2005/35 трябва да се разбира като включващо неумишлено действие или бездействие, с което отговорното лице нарушава тежко задължението за полагане на грижа, което предвид своите качества, знания, способности и индивидуално положение е било длъжно и е можело да спази.
- 78 На последно място, съгласно член 249 ЕО Директива 2005/35 трябва да бъде транспонирана от държавите-членки в съответния им правен ред. Така правилата, приемани от държавите-членки, дават самото определение на визираните в член 4 от тази директива нарушения и посочват приложимите санкции.
- 79 Предвид изложеното, член 4 от Директива 2005/35, във връзка с член 8 от последната, не нарушава общия принцип на правната сигурност, доколкото налага на държавите-членки да санкционират изхвърлянето на замърсяващи вещества от корабите, извършено поради „груба небрежност“, без да определя това понятие.
- 80 От това следва, че разглеждането на четвъртия въпрос не разкрива никакво обстоятелство от естество да засегне действителността на член 4 от Директива 2005/35 с оглед на общия принцип на правната сигурност.

По съдебните разноски

⁸¹ С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

1) Действителността на Директива 2005/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 септември 2005 година относно замърсяване от кораби и налагане на санкции при нарушения не може да бъде преценявана:

— нито с оглед на Международната конвенция за предотвратяване на замърсяването от кораби, подписана в Лондон на 2 ноември 1973 година, допълнена с Протокол от 17 февруари 1978 година,

— нито с оглед на Конвенцията на Организацията на обединените нации по морско право, подписана в Монтего Бей на 10 декември 1982 година.

2) Разглеждането на четвъртия въпрос не разкрива никакво обстоятелство от естество да засегне действителността на член 4 от Директива 2005/35 с оглед на общия принцип на правната сигурност.

Подписи